

[Finansministeren.]
bedsmandsudvalg, der har fået til opgave at forberede en almindelig revision af loven om totalisatorspil.

Udvalgets kommissorium er aftrykt som bilag til det nu fremsatte lovforslag.

Da udvalget endnu ikke har afsluttet sit arbejde, foreslås det at udskyde revisionen af loven om totalisatorspil til næste folketingsssamling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Poul Dam): På socialistisk folkepartis vegne skal jeg hermed tillade mig at fremsætte *forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger mod inflationen.*

Det skulle ikke være nødvendigt at give en mere omfattende redegørelse for behovet for inflationsbekæmpelse. En stadig fremadskridende pengeforringelse medfører omkostningsforhøjelser til skade for erhvervslivets afsætningsmuligheder; den beskærer de aftalte lønningers købekraft mere, end nogen dyrtidsregulering kan råde bod på, og den rammer selvpensionister og småsparere på en måde, der må virke urimelig.

Inflationen er ikke noget isoleret dansk fænomen, men et fællesproblem for i hvert fald hele den vestlige verden. Det er imidlertid ingen undskyldning for at lade stå til. Visse prisstigninger, som kommer til os udefra, vil være uundgåelige, men de årsager, som det danske samfund kan påvirke, er der ingen grund til at ignorere.

Det er vigtigt, men også vanskeligt, at skelne mellem årsager og virkninger i en beskrivelse af inflationsproblemet. Der er således ingen tvivl om, at selve inflationsforventningen, der dels bygger på mange års erfaringer om stigende priser, dels er blevet til en passiv tro på, at der ikke er noget at gøre ved udviklingen, i sig selv styrker inflationen. Man foregriber kommende prisstigninger, bl. a. ved at efterspørge formentlig værdifaste formuegoder til priser, der ud fra den øjeblikkelige situation må anses for at være urimeligt høje, eller ved at stille løn-

krav, der til en vis grad kan kompensere et fremtidigt fald i reallønnen.

En systematisk antiinflationspolitik vil virke dobbelt, hvis der bliver tillid til, at den faktisk kan lykkes, d. v. s. at inflationen virkelig bringes under kontrol. Det er derfor af afgørende betydning, at der sættes ind over en bred front og ikke blot med mere isolerede foranstaltninger.

I forslaget har socialistisk folkeparti koncentreret sig om to hovedproblemer omkring inflationen, som hidtil ikke har været angrebet på tilstrækkelig energisk måde. De drejer sig begge om inflationsårsager, der er velkendt fra den økonomiske teori — nemlig det forhold, at der skabes købekraft, som ikke modsvares af produktion, eller med andre ord, at forbruget er større end de egentlige indkomster. Det muliggøres dels gennem lånoptagelse, som omsættes i forbrug, dels gennem omsætning af værdistigningsgevinster til forbrug. Det er vanskeligt at fremskaffe nøjagtige tal for det ikke indkomstbetingede forbrug, men det kan anslås til at være en del større end det danske samfunds årlige betalingsunderskud, d. v. s. at en effektiv indsats over for dette område skulle kunne bringe økonomisk balance i forhold til udlandet og fjerne samfundets lånebehov i hvert fald i det omfang, dette ikke er betinget af særlig krævende opgaver som f. eks. de planlagte store trafikinvesteringer.

Det lånebetingede forbrug muliggøres, ja, begunstiges, af den eksisterende ret til at foretage fradrag af renter af privat gæld i den skattepligtige indkomst. Den rente, som en låntager skal betale, reduceres faktisk med mindst halvdelen, når han kan trække den fra sin skattepligtige indkomst og derved spare et skattebeløb, vel at mærke beregnet efter marginals-kattens sats. Det er de øverste, dyreste indkomstkroner, som han slipper for at svare skat af. Resten af renten, altså under halvdelen, kan låntageren så sammenligne med den årlige værdiforringelse af lånebeløbet, sådan som den fremgår af inflationsforventningen.

[Poul Dam.]

Betaler man en rente på 15 pct. om året, og den marginale skatteprocent er 60 — hvad den er i det meste af landet, når skalaindkomsten blot ligger over 32.600 kr. — betaler skatten de 9 pct., og man slipper selv med 6 pct. om året. Hvis inflationsraten også er 6 pct., betaler man i virkeligheden slet ingen rente, fordi realværdien af det beløb, man engang skal betale tilbage til långiveren, er gået tilsvarende ned. Den løbende rente bliver i realiteten blot en årlig tilbagebetaling af det, som gælden efter købekraft i årets løb er blevet mindre. Man kan undre sig over, at det overhovedet er muligt at optage lån, da långiveren omvendt skal betale skat af sin renteindtægt, men forklaringen må være, at væsentlige dele af renteindtægterne i samfundet af den ene eller anden grund ikke bliver underkastet beskatning.

Retten til at fradrage renter af privat gæld må afskaffes, hvis man skal komme den omfattende lånoptagelse til forbrug til livs. Det har ofte været hævdet, at man ikke kunne skelne mellem privat og forretningsmæssig gæld, men dette kan ikke fastholdes. Enhver regnskabspligtig må opstille en status for sin virksomhed, og på denne status vil det være klart, om et optaget lån, der findes blandt passiverne, er anvendt til virksomhedens formål, for så er der en tilsvarende vækst på aktivsiden.

Der kan uden vanskelighed opstilles et sæt af praktiske ligningsregler, der kan administreres af enhver med elementær regnskabsindsigt.

Inflationsvirkningen forekommer først og fremmest ved nytægning af lån, og det foreslås derfor, at retten til at fradrage disse renter straks skal bortfalde. Det forholder sig anderledes med renter af bestående lån. Disse lån er indgået i tillid til den hidtidige ordning, og en afskaffelse af rentefradraget i disse tilfælde ville indebære en forholdsvis afstrafning af en del af borgerne. For bestående lån foreslås derfor en afviklingsperiode på tre år, når det ikke drejer sig om tinglyst gæld. Billån og andre typiske afbetalingslån vil således kunne afvikles planmæssigt uden vanskeligheder for låntagerne. Studielån o. lign., der har længere løbetid, må der findes særlige ordninger for, eventuelt ved en konvertering til lån med lavere rente.

For rentefradrag i forbindelse med ting-

lyst gæld i ejerboliger foreslås en afviklingsperiode på femten år. Det vil for de allerfleste husejere svare til den faktiske afvikling af den gæld, de nu har i deres hus, d. v. s. at de — såfremt den nuværende ordning med beregning af en fiktiv lejeværdi, der modregnes af skatter, renter, m. v., blev bevaret — i løbet af de femten år ville få overskud på deres ejendomsregnskab, hvis de ikke optog nye lån. For at forenkle ligningen og for at fjerne den eksisterende ordning, som begunstiger dem, der har optaget store lån, og straffer dem, der har sparet op, foreslås det, at ejendomsregnskabet og dermed beregningen af „overskud“ eller „underskud“ bortfalder, og at den skattemæssige virkning af det sidst aflagte ejendomsregnskab aftrappes over en femtenårig periode. Man opnår herved, såvel at tilskyndelsen til at optage ekstra lån bortfalder, som at det bliver lettere at sikre ikke mindst de ældre den faktiske mulighed for at blive siddende i deres hus. Når retten til at fradrage betalte ejendomsskatter bortfalder, vil dette i øvrigt sikkert medføre, at ejendomsbeskatningen begrænses i en række af de kommuner, der i øjeblikket arbejder med meget høje grundskyldpromiller.

En ordning af denne art vil utvivlsomt få betydning for ejendomspriserne. Man har hidtil ved køb af hus indkalkuleret skattefordelen, når man beregnede, hvilken faktisk husleje man kom til at sidde for, og dette har i øvrigt bevirket, at huspriserne fandt deres leje efter den største mulige skattefordel, d. v. s. at den dårligere stillede huskøber kom til at betale mere om året for sin bolig end den bedrestillede. Den langsomme afvikling af den hidtidige ordning vil sikre, at der ikke sker et pludseligt prisfald for normalt belånte ejerboliger, som vil påføre en del husejere direkte tab, men pristigningerne vil ophøre eller i det mindste dæmpes, og der vil være en tendens til, at nye huse vil kunne erhverves væsentlig billigere end i de senere år. Det skulle derfor blive lettere for almindelige mennesker at erhverve en ejerbolig, samtidig med at det bliver sværere at indtjene en spekulationsgevinst på en ejerbolig.

Reformen af rentefradragsreglen bør gå hånd i hånd med en ny finansiering af alt boligbyggeri. Som socialistisk folkeparti tidligere har foreslået, bør finansieringen i væ-

[Poul Dam.]

sentlig grad foregå ved ydelse af indeksregulerede offentlige lån. Disse vil, på grund af den indbyggede inflationssikring, kunne udstedes til meget lav rente. Såfremt de øvrige inflationsbæmpende foranstaltninger lykkes, kan man meget vel forestille sig en rente på omkring to procent. Midlerne til disse lån tænkes bl. a. fremskaffet ved udstedelse af indeksregulerede boligfundsbeviser, der både kan afsættes på det frie marked og anvendes til den værdifaste pengeanbringelse, som en række fonds og pengeinstitutioner af lovgivningen er forpligtet til.

Når der gennem disse foranstaltninger er opnået et rentefald, bør der skabes muligheder for en konvertering af gamle højtforrentede lån.

Også selv om rentereformen vil begrænse tilbøjeligheden til at optage private lån til forbrug, vil der være behov for en egentlig regulering af långivningen. Det foreslås derfor, at al långivning skal bygge på en og samme offentlige vurdering, at der fastlægges et tinglysningsloft, og at optagelse af til lægslån vanskeliggøres.

Endelig må det gennem yderligere lovforanstaltninger sikres, at ingen værdistigning på fast ejendom kan omsættes til forbrug. Loven om særlig indkomstskat bør således udvides til også at omfatte ejerboliger, men ud fra det nævnte formål bør der indrømmes fritagelse for den særlige indkomstskat, når sælgeren geninvesterer salgsprovenuet i en anden ejerbolig. Desuden foreslås der indført maksimalavance ved salg af jord, således at spekulationsgevinsterne undgås.

Idet jeg i øvrigt skal henvise til de bemærkninger, der ledsager forslaget, skal jeg anbefale det til folketingets velvillige behandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Nathalie Lind): Hermed tillader jeg mig at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om erstatning af statsmidler til ofre for forbrydelser.

Inden for dansk kriminalpolitik har man hidtil i praksis hovedsagelig koncentreret interessen om gerningsmandens forhold. Ofrets stilling har man ikke viet samme opmærksomhed.

Formelt har ofret efter dansk ret krav på erstatning fra gerningsmanden og kan på de

i retsplejeloven § 991 ff angivne betingelser på begæring få sit krav behandlet under straffesagen. Men reel mulighed for at få tabet erstattet har ofret sjældent. Hvis gerningsmanden ikke findes eller ikke er i stand til at betale den idømte erstatning, er ofret ofte lige så dårligt stillet, som hvis han ikke havde haft krav på erstatning.

I en række lande har man taget konsekvensen heraf og har indført en kompensationsordning til ofre for voldsforbrydelser, f. eks. udformet således, at erstatning udbetales af staten, der derefter kan gøre regres over for gerningsmanden.

I den juridiske litteratur har ofrets retsstilling kun i beskedent omfang været gjort til genstand for behandling, og forslagsstillerne opfordrer derfor regeringen til gennem et kommissions- eller udvalgsarbejde at lade hele denne problemstilling underkaste en dybtgående analyse og på baggrund heraf udarbejde lovforslag om erstatning af offentlige midler til ofre for forbrydelser. Egnede forbilleder for en sådan ordning findes f. eks. i England, hvor man i 1964 vedtog regler om erstatning af statsmidler til ofre for voldsforbrydelser. Denne ordning angives at have fungeret udmærket.

Det er dog forslagsstillernes opfattelse, at undersøgelsen ikke på forhånd bør afgrænses til erstatning for personskade ved voldsforbrydelser, men at det må overvejes at lade erstatningen omfatte også tingskade og ikke-økonomisk skade. Den nærmere afgrænsning af, hvilke forbrydelser der bør være erstatningsberettigende, og hvorledes afgrænsningen bør være i forhold til eller i kombination med eksisterende forsikringsordninger, må afvente den sagkyndige undersøgelse.

I overvejelserne bør ligeledes indgå, hvilken myndighed der skal kunne tilkende ofrene erstatning, og hvilke betingelser f. eks. med hensyn til konstatering af tabet og dets størrelse der skal være opfyldt for, at ofret kan være berettiget til erstatning.

Det er forslagsstillernes opfattelse, at en større forståelse for en fortsat humanisering og udvidelse af kriminalforsorgen i frihed vil kunne opnås i befolkningen og hos dem, der bliver ofre for forbrydelser, såfremt samfundet står som garant for, at ofrene ikke lider økonomiske tab.